

Veitchin kasvienkerääjä Thomas Lobb löysi 1853 nykyisen Myanmarin alueelta Moulmeinin vuoristosta 1600 metrin korkeudelta vihreälehtisen, suurikukkaisen venuksenkengän, jonka John Lindley kuvasi vuotta myöhemmin Gardener's Chroniclessa antaen sille lajinimen '*villosum*', runsaskarvainen.

*Paphiopedilum villosum*illa on laaja kasvualue: Intian Assamista Kiinan eteläosaan sekä Indokiinan maihin (Kambodža, Laos, Myanmar, Thaimaa ja Vietnam). Sitä on löydetty 1800–2200 metrin korkeudelta Kiinassa (Duan, Yunnan), Intiassa (Mizoram, Meghalaya, Assam), Myanmarissa (Moulmein) ja Thaimaassa. Vietnaminassa se kasvaa jonkin verran lämpoisemmässä: 1300–2000 metrin korkeudella varjoisissa, ikivihreissä ja kosteissa sekametsissä lähinnä silikaattikallioilla.

Myöhemmin lajista löydettiin kaksi variaatiota. Näistä *P. villosum* var. *annamense* kasvaa Kiinassa (Yunnan, Guangxi) epifyyttinä pilvimetsissä noin 2200 metrin korkeudella. Vietnaminassa sitä on löydetty myös varjoisten ja kosteiden seka- ja havupuumetsien silikaattikallioilta 1300–2000 metriä mpy. Toinen on var. *boxallii*, joka kasvaa Kiinassa (Yunnan) ja Indokiinan maissa epifyyttinä tai litofyyttinä.

Kolmas variaatio, var. *densissimum*, löytyi niinkin myöhään kuin 2009 Kiinan Yunnanin länsiosasta, jossa se kasvaa 800–900 metrin korkeudella lämpimien laaksojen metsissä epifyyttinä tai litofyyttinä.

Vaikka maantieteellinen kasvualue on laaja, luonnossa *P. villosumia* löytyy enää hyvin harvoista paikoista – se luokitellaankin vaarantuneeksi. *P. villosum* on suosittu koristekasvi, sillä sen kukka on tyylikäs ja muiden venuksenkengien tapaan kestävä

IHANAN KARVAINEN VENUKSENKENKÄ *Paphiopedilum villosum*

leikkonakin. Keräilyn lisäksi kaivostoiminta ja muu ihmisen toiminta uhkaavat sen kasvupaikkoja.

Kuvaus

*P. villosum*in lehdet ovat tasaisen vihreät, verson alaosassa on usein tummanpuner-tavia pisteitä. Versossa on 4–5 lehteä, jotka ovat useimmiten lyhyitä, noin 14–20 cm, mutta luonnosta on löydetty jopa 40-sentti-siä. Lehtien leveys on 2–4 cm. Kukintovarsi on useimmiten lyhyt ja hiukan nuokkuva, punapilkkuinen ja runsaskarvainen. Verso kukkii vain kerran, sitten se alkaa kuihtua hitaasti ja tyveltä alkaa kasvaa uusi/uusia versoja.

Versoon avautuu vain yksi kukka, jonka leveys on 7–13 cm. Väritys on voimakas ja kiilto saa kukan näyttämään mahonginpu-naiselta. Myös kukassa on voimakasta karvoitusta. *Diptera*-sukuun kuuluvat kaksisiip-piset haistavat kukassa karjan virtsan, joka ei onneksi tunnu ihmisen nenään. Kukan keskellä on pieni hunajapisaralta näyttävä alue, josta hyönteinen liukastuu kukkaan. Pois kömpiessään se saa mukaansa kukan

siitepölymyhkyn seuraavaan kukkaan vie-täväksi. Minkäänlaista palkintoa se ei saa. Koska *P. villosum*illa on taipumus kasvaa moniversoiksi, mätästäviksi kasveiksi, luonnossa usein helmikuulla alkava kukinta kestää yli neljä kuukautta.

Kasvatus

Kesä on kasvun aikaa, silloin tarvitaan kas-telua ja ravinteita. Laji viihtyy hyvin ulkona, jossa ilmankosteus on suurempi. Talvi on juurihoidon aikaa: on varottava liikaa mär-kyyttä ja kylmyyttä, pohjalämpö on tärke-ää. Talvinen kukinta edellyttää kohtalaista valoa, mutta auringonpaahdetta kannattaa yleensäkin välttää.

Venuksenkengillä ei ole vesivarastoja, joten kastelun tulee olla säännöllistä. Kas-vualusta kannattaa vaihtaa parin vuoden välein, sillä se ei saa tiivistyä. Ruukku ei saa olla suuri. Pohjalle voi tehdä ruukun-sirpaleista salaojituksen, kaarnan lisäksi voi olla lehtipuun hiiltä ja sammalta. Kasvia ei kannata jakaa pieniin osiin, vaan ruukussa pitäisi olla 3–5 vuosikasvuja.

Teksti ja kuvat OILI PENTINSAARI